

پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (خردادماه ۱۴۰۴)

شماره مسلسل: ۲۰۸۶۶ کد موضوعی: ۲۲۰	شناسنامه گزارش
عنوان گزارش: پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (خردادماه ۱۴۰۴) نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد کلان و مدل سازی) نوع گزارش: طرح/ لایحه ☐، راهبردی ☐، نظارتی ☒، پیش نویس قانونی ☐ مدیر مطالعه: محمدرضا عبداللهی تهیه و تدوین کنندگان: عالیہ ناظمی، علیرضا آذربایجانی ناظر علمی: سیدمهدی بنی طبّا صفحه آرا: منیره حاجی محمدی واژه های کلیدی: ۱. تولید ناخالص داخلی ایران ۲. تولید ناخالص داخلی بخش کشاورزی ۳. تولید ناخالص داخلی بخش نفت خام و گاز طبیعی ۴. تولید ناخالص داخلی گروه صنایع و معادن ۵. تولید ناخالص داخلی گروه خدمات تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۴/۰۲/۰۱ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۵/۸	

به نام خدا

فهرست مطالب

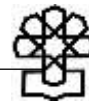
۱	چکیده
۲	خلاصه مدیریتی
۳	۱. مقدمه
۴	۲. تولید ناخالص داخلی
۶	۳. بخش کشاورزی
۶	۴. بخش نفت خام و گاز طبیعی
۷	۵. گروه صنایع و معادن
۸	۶. گروه خدمات
۹	۷. جمع بندی
۹	منابع و مآخذ

فهرست جدول

۳	جدول ۱. مقایسه رشد سال ۱۴۰۳ بانک مرکزی و مرکز پژوهش‌ها
۹	جدول ۲. رشد ارزش افزوده به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی (۱۴۰۰=۱۰۰)

فهرست شکل‌ها

۴	شکل ۱. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی ماهانه (۱۴۰۰=۱۰۰)
۵	شکل ۲. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت ماهانه (۱۴۰۰=۱۰۰)
۵	شکل ۳. نمودار سهم بخش‌های اقتصادی از رشد اقتصادی خردادماه ۱۴۰۴ (۱۴۰۰=۱۰۰)
۶	شکل ۴. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش کشاورزی (۱۴۰۰=۱۰۰)
۷	شکل ۵. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش نفت خام و گاز طبیعی (۱۴۰۰=۱۰۰)
۸	شکل ۶. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه گروه صنایع و معادن (۱۴۰۰=۱۰۰)
۸	شکل ۷. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش خدمات (۱۴۰۰=۱۰۰)

پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران:
برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (خردادماه ۱۴۰۴)

چکیده

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از تحولات تولید ناخالص داخلی کشور، می‌تواند به‌طور موثر به بهبود سیاستگذاری و پایش دقیق‌تر اقتصاد کلان کمک کند. با توجه به تاخیر مراجع آماری در این حوزه و درخواست‌های مکرر نمایندگان مجلس شورای اسلامی برای رفع این کاستی و ارائه تصویری بهنگام‌تر از رشد اقتصادی، مرکز پژوهش‌های مجلس تلاش کرده است که زیر ساختی محاسباتی فراهم کند تا بر اساس آن رشد اقتصادی کشور با تواتر ماهانه و در سریع‌ترین زمان ممکن، برآورد و ارائه شود.

طبق آخرین آمار بانک مرکزی در سال ۱۴۰۳، تولید ناخالص داخلی کشور نسبت به سال قبل، با نفت و بدون نفت به‌ترتیب ۳/۱ و ۳ درصد رشد داشته است.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در خرداد سال ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل، ۰/۱ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز منفی ۰/۲ درصد برآورد می‌شود. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد در خرداد ۱۴۰۴، نسبت به ماه مشابه سال قبل، ارزش‌افزوده بخش «کشاورزی» رشد منفی ۳/۵ درصدی، بخش «نفت خام و گاز طبیعی» رشد ۲/۹ درصدی، گروه «صنایع و معادن» رشد منفی ۲/۶ درصدی و گروه «خدمات» رشد ۳ درصدی را ثبت کرده‌اند.

مطابق نتایج مذکور و همچنین بر اساس نتایج محاسبات این مرکز از تولید ناخالص داخلی در ماه‌های فروردین و اردیبهشت، رشد اقتصادی کشور در بهار سال ۱۴۰۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل، ۱/۴ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۱/۲ درصد برآورد می‌شود.

خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از وضعیت بخش حقیقی اقتصاد در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی بسیار با اهمیت است. باین‌حال، مشابه اکثر کشورهای دنیا، در ایران نیز اولین برآوردها از رشد اقتصادی هر فصل حداقل سه ماه پس از پایان آن فصل منتشر می‌شود. برای نمونه، مراجع آماری کشور، آمارهای رشد اقتصادی سال ۱۴۰۳ را در پایان فصل بهار منتشر کرده‌اند و در حال حاضر آماری از رشد فصل بهار ۱۴۰۴ وجود ندارد. در راستای کاهش این تأخیر و دستیابی به آمارهایی بهنگام‌تر، مرکز پژوهش‌های مجلس تلاش کرده است در چارچوب حساب‌های ملی ماهانه با استفاده از داده‌های ماهانه در دسترس، رشد اقتصادی و رشد ارزش‌افزوده فعالیت‌های عمده اقتصادی برای هر ماه را برآورد و منتشر کند تا امکان واکنش‌های بهنگام سیاست‌گذاری نسبت به تغییر روندهای بخش حقیقی اقتصاد، فراهم شود.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، در خردادماه ۱۴۰۴ رشد اقتصادی ماهانه کشور ۰/۱ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز منفی ۰/۲ درصد برآورد می‌شود. همچنین رشد اقتصادی به تفکیک فعالیت‌های عمده به شرح ذیل بوده است:

• ارزش‌افزوده گروه کشاورزی در خرداد ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل منفی ۳/۵ درصد رشد

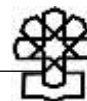
داشته است. برآوردهای انجام شده در این زمینه با توجه به آمارهای پایه دریافتی از وزارت جهاد کشاورزی حاکی از کاهش تولید محصولات زراعی در خردادماه است.

• ارزش‌افزوده بخش نفت خام و گاز طبیعی در خرداد ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۲/۹ درصدی داشته است.

• ارزش‌افزوده گروه صنایع و معادن در خرداد ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد منفی ۲/۶ درصدی داشته است که کاهش شاخص عمدتاً ناشی از کاهش شاخص تولید صنایع بوری در خردادماه ۱۴۰۴ و کاهش شاخص فروش نهاده‌های ساختمانی بوری است.

• ارزش‌افزوده گروه خدمات در خرداد ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۳ درصدی داشته است. در خرداد ماه بخش خدمات تحت‌تأثیر رشد بخش‌های اصلی از جمله بخش‌های «اداره عمومی، دفاع و تامین اجتماعی»، «املاک و مستغلات» و «بهداشت» بوده است.

مطابق نتایج مذکور و همچنین بر اساس نتایج محاسبات این مرکز از تولید ناخالص داخلی در ماه‌های فروردین و اردیبهشت، رشد اقتصادی کشور در بهار سال ۱۴۰۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل، ۱/۴ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۱/۲ درصد برآورد می‌شود.

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از تحولات تولید ناخالص داخلی کشور، می‌تواند به‌طور موثر به بهبود سیاستگذاری و پایش دقیق‌تر اقتصاد کلان کمک کند. باین حال در ایران مشابه اکثر کشورهای دنیا اولین برآوردها از رشد اقتصادی فصل مدنظر، حداقل سه ماه پس از پایان فصل مذکور منتشر می‌شود. برای رفع این چالش در ادبیات اقتصاد کلان چارچوب‌هایی برای برآورد رشد اقتصادی ماهانه ارائه شده است. در این چارچوب‌ها سعی می‌شود تا با استفاده از داده‌هایی که به‌صورت بهنگام و با تواتر زیاد (غالباً ماهانه) در دسترس هستند، رشد اقتصادی کشور در سریع‌ترین زمان ممکن برآورد شود. در این راستا، با استفاده از حداکثر داده‌های ماهانه در دسترس و استفاده از چارچوب حساب‌های ملی ماهانه، ارزش‌افزوده فعالیت‌های عمده اقتصادی و رشد اقتصادی ماهانه با حداقل تاخیر برآورد می‌شود. گزارش حاضر، دوازدهمین گزارش ماهانه «برآورد تولید ناخالص داخلی» است و این امکان را فراهم خواهد کرد که در هر ماه بتوان تصویری بهنگام از وضعیت بخش حقیقی اقتصاد ایران ارائه کرد و رشد اقتصادی هر ماه، قبل از انتشار آمارهای بانک مرکزی و مرکز آمار ایران برآورد خواهد شد.

مقایسه رشد محاسبه شده توسط مرکز پژوهش‌ها [۱] و بانک مرکزی در سال ۱۴۰۳ نشان دهنده دقت بالای روش مرکز پژوهش‌ها می‌باشد. همانطور که در جدول ۱ نشان داده شده است، رشد «تولید ناخالص داخلی» و «تولید ناخالص داخلی بدون» با تفاوت اندکی برآورد شده‌اند.

جدول ۱. مقایسه رشد سال ۱۴۰۳ بانک مرکزی و مرکز پژوهش‌ها

سال ۱۴۰۳		رشد بخش
بانک مرکزی	مرکز پژوهش‌های مجلس	
۳/۶	۳/۸	گروه کشاورزی
۴/۶	۴/۸	نفت و گاز طبیعی
۲/۴	۱/۵	گروه صنایع و معادن
۳/۳	۳/۲	گروه خدمات
۳/۱	۲/۸	تولید ناخالص داخلی
۳/۰	۲/۷	تولید ناخالص داخلی (بدون نفت)

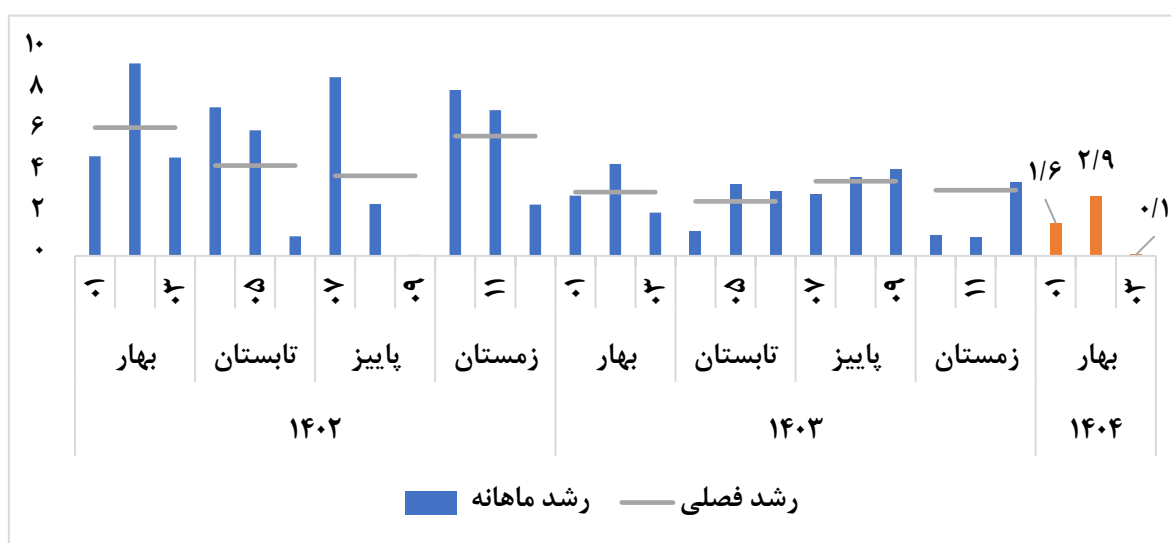
مأخذ: آمار فصلی بانک مرکزی و رشد فصلی مرکز پژوهش‌ها.

برای کسب اطلاعات بیشتر درخصوص روش‌شناسی و تفصیل داده‌های استفاده شده به گزارش «چارچوبی برای کنون‌بینی بخش حقیقی اقتصاد ایران» مراجعه شود [۲]. شایان ذکر است در این گزارش با توجه به لزوم سازگاری نتایج برآمده از این گزارش با سایر برآوردها از بخش حقیقی توسط این مرکز و به‌دلیل عدم محاسبه توالی حساب‌ها توسط مرکز آمار ایران، از حساب‌های ملی بانک مرکزی استفاده شده است.

همچنین لازم به ذکر است در برخی از بخش‌ها از آمار مقدماتی جهت برآورد استفاده می‌شود، لکن تعدیل آمارها با دسترسی به آمارهای قطعی اجتناب ناپذیر است، که این موضوع امری رایج در تهیه حساب‌های ملی فصلی و ماهانه می‌باشد.

۲. تولید ناخالص داخلی

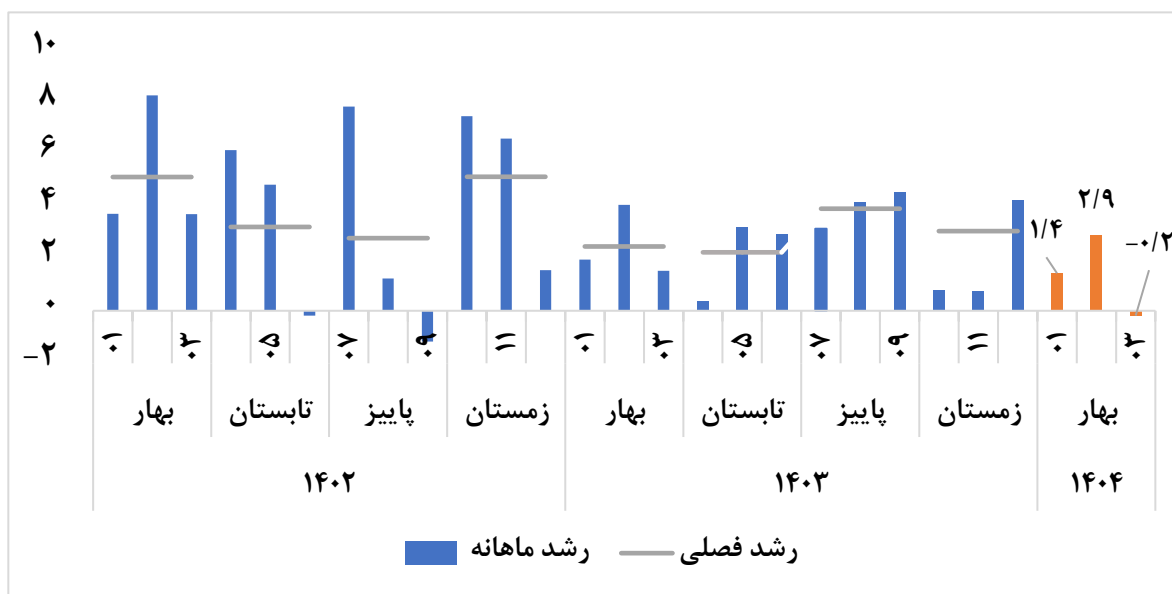
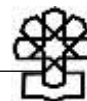
براساس آمار بانک مرکزی تولید ناخالص داخلی کشور سال ۱۴۰۳ به میزان ۳/۱ درصد رشد داشته، همچنین رشد اقتصادی بدون نفت ۳ درصد گزارش شده است. [۳] بر همین اساس، طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در خرداد ۱۴۰۴ معادل ۰/۱ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز منفی ۰/۲ درصد برآورد می‌شود. مطابق نتایج مذکور و همچنین بر اساس نتایج محاسبات این مرکز از تولید ناخالص داخلی در ماه‌های فروردین و اردیبهشت، رشد اقتصادی کشور در بهار سال ۱۴۰۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل، ۱/۴ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز ۱/۲ درصد برآورد می‌شود.

شکل ۱. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی ماهانه (۱۴۰۰=۱۰۰)^۱

مأخذ: داده‌های فصلی تا سال ۱۴۰۳ براساس حساب‌های ملی بانک مرکزی - داده‌های ماهانه محاسبات تحقیق.

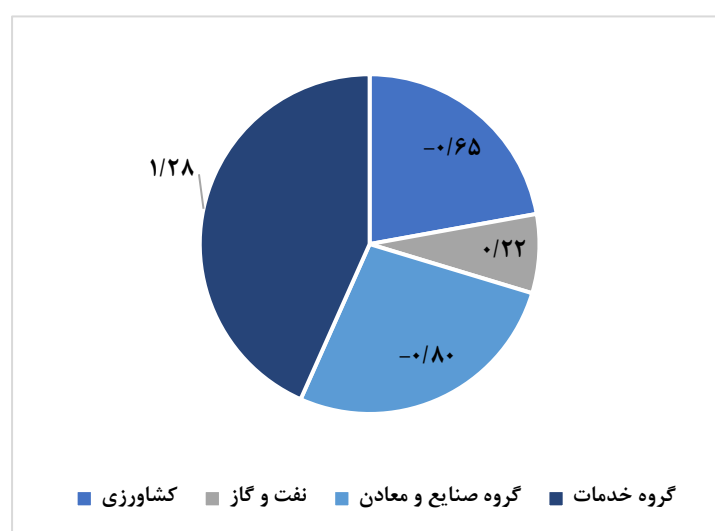
۱. رشد فصلی براساس حساب‌های ملی فصلی بانک مرکزی و رشد ماهانه براساس محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس است.

شکل ۲. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت ماهانه (۱۴۰۰=۱۰۰)

مأخذ: همان.

همان‌طور که در شکل ۳ نشان داده شده، از نرخ رشد ۰/۱ واحد درصدی در خردادماه سال ۱۴۰۴ بخش کشاورزی سهمی معادل منفی ۰/۶۵ واحد درصد، بخش نفت و گاز سهمی معادل ۰/۲۲ واحد درصد، گروه صنایع و معادن سهمی معادل منفی ۰/۸ واحد درصد و گروه خدمات سهمی معادل ۱/۲۸ واحد درصد را به‌خود اختصاص داده است.

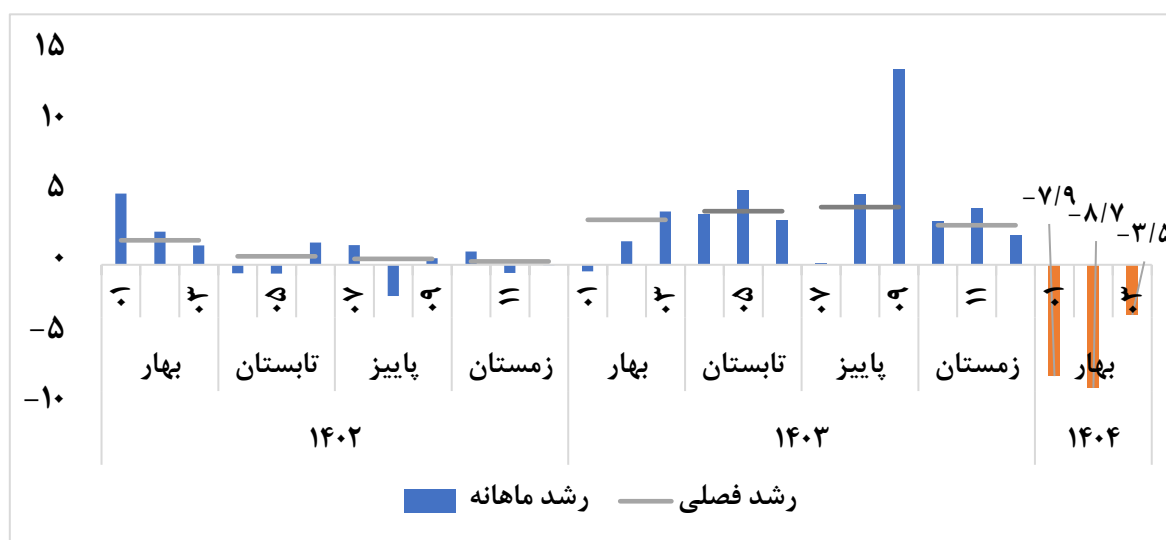
شکل ۳. نمودار سهم بخش‌های اقتصادی از رشد اقتصادی خردادماه ۱۴۰۴ (۱۴۰۰=۱۰۰)

مأخذ: همان.

۳. بخش کشاورزی

براساس اعلام بانک مرکزی بخش کشاورزی در سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۶ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد در خرداد ۱۴۰۴، ارزش افزوده گروه کشاورزی نسبت به ماه مشابه سال قبل منفی ۳/۵ درصد رشد داشته است. برآوردهای انجام شده در این زمینه با توجه به آمارهای پایه دریافتی از وزارت جهاد کشاورزی حاکی از آن است نسبت به ماه مشابه سال قبل در خردادماه تولید محصولات زراعی کاهش ۱۰ درصدی و محصولات باغی و دامی به ترتیب رشد ۳ و ۱ درصدی یافته است. همچنین، براساس آمار دریافتی از مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی میزان بارش در خردادماه ۱۴۰۴ کاهش ۴ میلی‌متری داشته است.

مطابق نتایج مذکور و همچنین بر اساس نتایج محاسبات این مرکز از ارزش افزوده گروه کشاورزی در ماه‌های فروردین و اردیبهشت، رشد ارزش افزوده این بخش در بهار سال ۱۴۰۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل، منفی ۴/۷ درصد برآورد می‌شود.

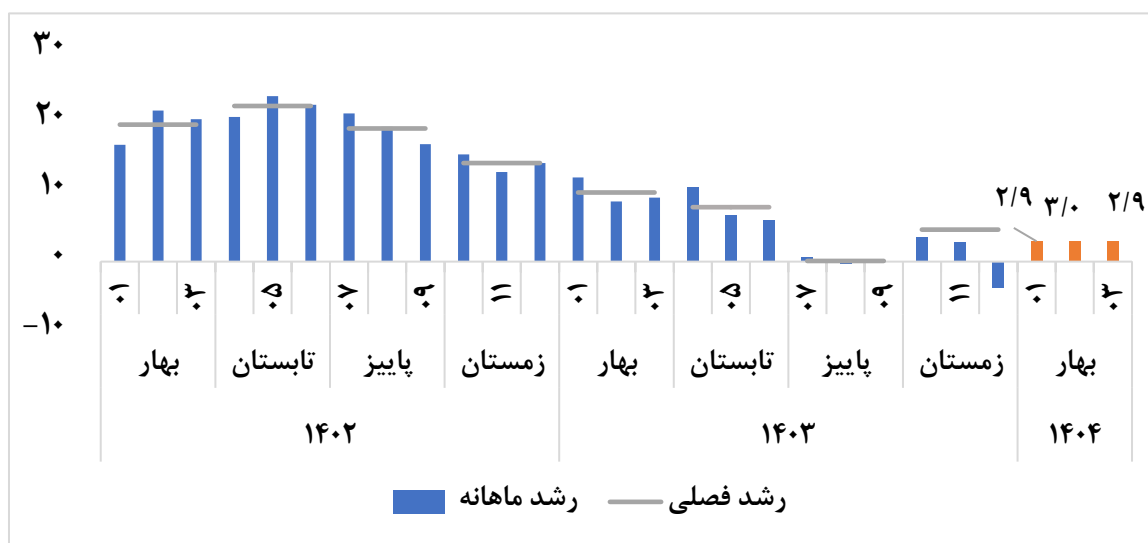
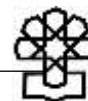

شکل ۴. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش کشاورزی (۱۴۰۰=۱۰۰)

مأخذ: همان.

۴. بخش نفت خام و گاز طبیعی

براساس اعلام بانک مرکزی بخش نفت خام و گاز طبیعی در سال ۱۴۰۳ رشد ۴/۶ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد ارزش افزوده گروه نفت در خرداد سال ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۲/۹ درصدی داشته است. طبق آخرین آمار اوپک از منابع ثانویه و برآوردهای در دسترس به کمک روش دنتون، تولید نفت ایران در خردادماه با رشد ۲/۵ درصدی نسبت به ماه مشابه سال قبل روبه‌رو بوده است. مطابق نتایج مذکور و همچنین بر اساس نتایج محاسبات این مرکز از ارزش افزوده بخش نفت خام و گاز طبیعی در ماه‌های فروردین و اردیبهشت، رشد ارزش افزوده این بخش در بهار سال ۱۴۰۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل، منفی ۲/۹ درصد برآورد می‌شود.

شکل ۵. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش نفت خام و گاز طبیعی (۱۴۰۰=۱۰۰)

مأخذ: همان.

۵. گروه صنایع و معادن

براساس اعلام بانک مرکزی، گروه صنایع و معادن در سال ۱۴۰۳ رشد ۲/۴ درصدی را ثبت کرده است. این گروه شامل بخش‌های «ساختمان، صنعت، استخراج معدن، تأمین آب، برق و گاز طبیعی» است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد گروه صنایع و معادن در خرداد سال ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد منفی ۲/۶ درصدی داشته است که عمدتاً تحت‌تأثیر کاهش شاخص تولید بخش صنعت و کاهش شاخص فروش نهاده‌های ساختمانی بورسی بوده است. [۴] مطابق نتایج مذکور و همچنین بر اساس نتایج محاسبات این مرکز از ارزش افزوده ماهانه گروه صنایع و معادن در ماه‌های فروردین و اردیبهشت، رشد ارزش افزوده این بخش در بهار سال ۱۴۰۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل، منفی ۱/۱ درصد برآورد می‌شود.

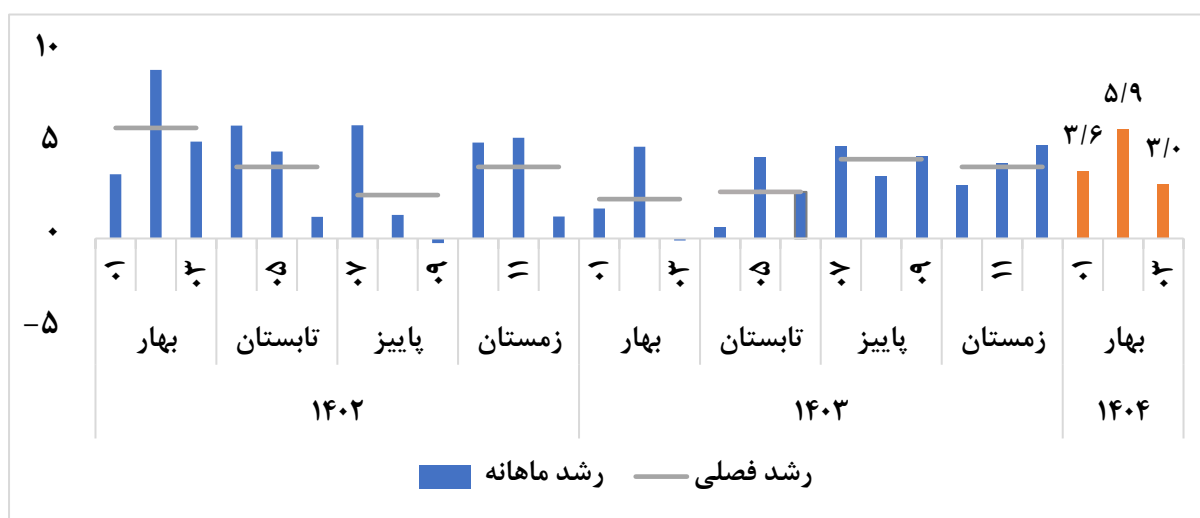

شکل ۶. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه گروه صنایع و معادن (۱۴۰۰=۱۰۰)

مأخذ: همان.

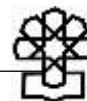
۶. گروه خدمات

براساس اعلام بانک مرکزی گروه خدمات در سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۳ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد ارزش‌افزوده گروه خدمات در خرداد سال ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد ۳ درصدی را ثبت کرده است. در خردادماه بخش‌های «اداره عمومی، دفاع و تامین اجتماعی»، «املاک و مستغلات» و «بهداشت» رشد مثبتی را نسبت به مدت مشابه سال قبل ثبت کرده‌اند. مطابق نتایج مذکور و همچنین بر اساس نتایج محاسبات این مرکز از ارزش افزوده ماهانه بخش خدمات در ماه‌های فروردین و اردیبهشت، رشد ارزش افزوده این بخش در بهار سال ۱۴۰۴ نسبت به فصل مشابه سال قبل، ۴/۲ درصد برآورد می‌شود.

شکل ۷. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش خدمات (۱۴۰۰=۱۰۰)

مأخذ: همان.

۷. جمع‌بندی

براساس اعلام بانک مرکزی تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۱ درصدی و تولید ناخالص داخلی بدون نفت رشد ۳ درصدی را ثبت کرده است.

به همین ترتیب نتایج برآوردهای مرکز پژوهش‌ها نشان می‌دهد تولید ناخالص داخلی با نفت در خرداد سال ۱۴۰۴ رشد ۰/۱ درصدی و بدون نفت رشد منفی ۰/۲ درصدی داشته‌است. همچنین در خرداد سال ۱۴۰۴، بخش کشاورزی تحت‌تأثیر کاهش تولید محصولات زراعی با رشد منفی ۳/۵ درصدی، بخش نفت خام و گاز طبیعی طبق گزارشات اوپک و روش مورد محاسبه مرکز با رشد ۲/۹ درصدی، گروه صنایع و معادن تحت‌تأثیر کاهش شاخص صنایع بورسی در بخش صنعت و معدن و کاهش شاخص فروش نهاده‌های ساختمانی بورسی با رشد منفی ۲/۶ درصدی و گروه خدمات تحت‌تأثیر رشد مثبت بخش‌های اصلی خود با رشد ۳ درصدی روبه‌رو بوده است.

جدول ۲. رشد ارزش‌افزوده به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی (۱۴۰۰=۱۰۰)

رشد بخش	سال ۱۴۰۳	فروردین ۱۴۰۴	اردیبهشت ۱۴۰۴	خرداد ۱۴۰۴	بهار ۱۴۰۴
گروه کشاورزی	۳/۶	-۷/۹	-۸/۷	-۳/۵	-۴/۷
نفت و گاز طبیعی	۴/۶	۲/۹	۳/۰	۲/۹	۲/۹
گروه صنایع و معادن	۲/۴	-۰/۹	۰/۳	-۲/۶	-۱/۱
گروه خدمات	۳/۳	۳/۶	۵/۹	۳/۰	۴/۲
تولید ناخالص داخلی	۳/۱	۱/۶	۲/۹	۰/۱	۱/۴
تولید ناخالص داخلی (بدون نفت)	۳/۰	۱/۴	۲/۹	-۰/۲	۱/۲

مأخذ: همان.

منابع و مأخذ

- [۱]. ناظمی، عالیہ و آذربایجانی، علیرضا، "پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (فروردین ماه ۱۴۰۴)" مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۲۰۷۸۶.
- [۲]. ناظمی، عالیہ؛ آذربایجانی، علیرضا؛ والی‌زاده، ابوالحسن، "چارچوبی برای کنون‌بینی (Nowcasting) بخش حقیقی اقتصاد ایران"، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۹۸۹۰.
- [۳]. ب. م. ج. ا. ایران، "گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران - سال ۱۴۰۳".
- [۴]. ناظمی، عالیہ و آذربایجانی، علیرضا، "پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران در اردیبهشت سال ۱۴۰۴، بخش صنعت و معدن"، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۲۰۸۴۷.

گزیده سیاستی

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در خردادماه سال ۱۴۰۴ معادل ۰/۱ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز منفی ۰/۲ درصد برآورد می‌شود.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان یاس‌داران، روبروی پارک نیلوزان (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۵۸۵۵ ۱۵۸۷۵ پست الکترونیک: mirc@majlis.ir

وبسایت: rc.majlis.ir